

KURS STRAŻAKÓW RATOWNIKÓW OSP CZĘŚĆ I

TEMAT 8: Podstawy organizacji akcji gaśniczej

Autorzy: Jerzy Prasuda
Sławomir Kaczmarzyk

Teren pożaru - obszar, na którym rozwija się i rozprzestrzenia pożar oraz znajdują się obiekty pośrednio lub bezpośrednio zagrożone - poprzez działanie temperatury, ognie lotne itp.

Front pożaru to ta część terenu pożaru, na której liniowa szybkość rozprzestrzeniania się pożaru jest największa. W praktyce przy zewnętrznych pożarach jest ona zgodna z kierunkiem wiatru.

Tył pożaru jest to linia znajdująca się po przeciwnej stronie rozprzestrzeniania się pożaru i odgraniczająca obiekty palące od niepalących.

Lewe i prawe skrzydła pożaru wyznaczają linie boczne ograniczające teren pożaru, a orientuje się je stojąc przodem do frontu pożaru.

Oś pożaru to linia prostopadła do frontu pożaru przechodząca przez teren pożaru zgodnie z kierunkiem jego rozprzestrzeniania się.

Obwód pożaru jest to linia okalająca powierzchnię pożaru czyli rzut strefy spalania na poziomą lub pionową płaszczyznę.

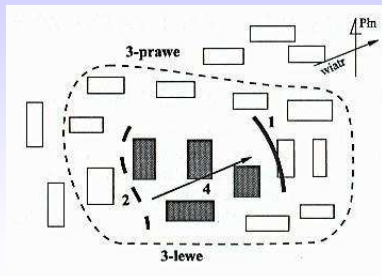

Elementy terenu pożaru: 1 – front pożaru, 2 – tył pożaru, 3 – skrzydła pożaru, 4 – oś pożaru

---

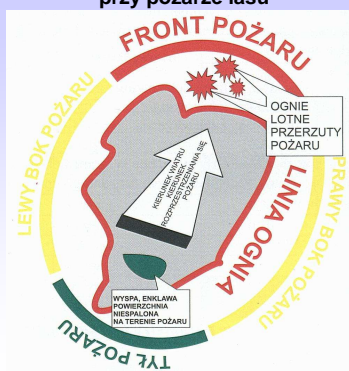

Rozkład elementów terenu pożaru przy pożarze lasu

Teren akcji gaśniczej - obszar, który obejmuje zarówno teren pożaru jak i tereny związane z prowadzeniem działań ratowniczo-gaśniczych, często położone w znacznej odległości od terenu pożaru. Pod względem taktycznym **teren akcji** dzieli się na trzy pozycje: ogniową, węzową i wodną.

Pozycja ogniowa to teren od miejsca ustawienia rozdzielacza do pożaru. Na pozycji tej znajdują się linie i stanowiska gaśnicze czyli miejsca z których podawany jest bezpośrednio do pożaru środek gaśniczy.

Teren pomiędzy pozycją ogniową i wodną to **pozycja węzowa**. Na jej obszarze znajduje się linia główna oraz stanowisko rozdzielacza czyli miejsce jego ustawienia.

Pozycja wodna to teren, na którym znajdują się są punkty czerpania wody, pompy oraz linie ssawne lub zasilające, a więc zorganizowane jest stanowisko wodne czyli miejsce ustawienia pompy i miejsce pracy jej obsługi.

Na terenie akcji znajduje się również **stanowisko dowodzenia**, które zazwyczaj nie ma stałej lokalizacji, a zależy ona od kierującego działaniami ratowniczo-gaśniczymi gdyż jest to miejsce jego pracy, czyli zarządzania będącymi na miejscu akcji siłami i środkami.

Siły i środki są to przygotowane i zorganizowane jednostki ratownicze oraz sprzęt i środki gaśnicze, którymi one dysponują w czasie działań.

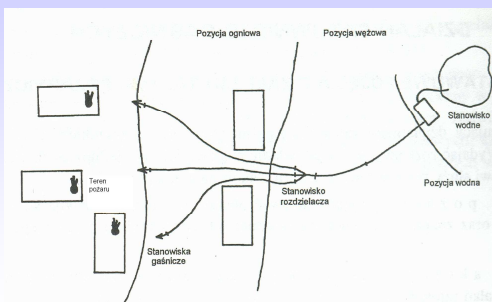

Elementy terenu akcji ratowniczo-gaśniczej

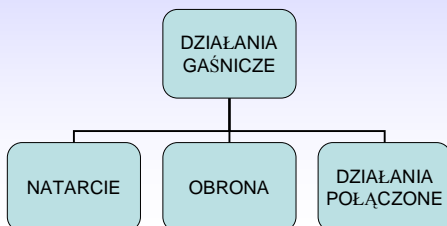

Działania ratownicze - czynności podjęte w celu ochrony życia, zdrowia, mienia, a także likwidacji źródła powstania pożaru (gaśnicze), klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Formy działań gaśniczych

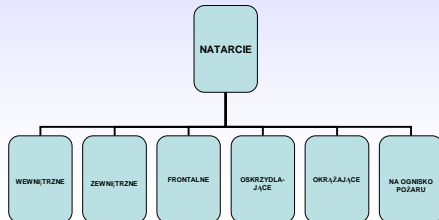

Natarcie jest podstawową formą działania taktycznego i polega na bezpośrednim oddziaływaniu na ognisko pożaru w celu przerwania procesu spalania. Rodzaje natarcia rozróżniamy w zależności od miejsca usytuowania stanowisk gaśniczych. Podejmowane są w zależności od rozmiarów pożaru, zasięgu prądów gaśniczych oraz rodzaju środka gaśniczego.

Rodzaje natarcia

Natarcie wewnętrzne polega na podawaniu środka gaśniczego przez przewodnika znajdującego wewnątrz budynku czy innego obiektu. Ten rodzaj natarcia stosowany jest zazwyczaj przy pożarach nierozwiniętych, ale spotykamy się tutaj bardzo często z zagrożeniem dla osób znajdujących się wewnątrz oraz samych ratowników, co wymaga zastosowania odpowiednich ochron osobistych a także zachowania ostrożności i rozwagi.

Natarcie zewnętrzne polega na podawaniu środka gaśniczego z zewnątrz obiektu, gdy dotarcie do wnętrza nie jest możliwe z różnych przyczyn, czy to wskutek zagrożenia zawaleniem się konstrukcji czy też z powodu promieniowania ciepłego. Stosowane jest przy pożarach silnie rozwiniętych.

Natarcie frontalne zwane też **czołowym** polega na objęciu działaniem prądów gaśniczych frontu pożaru a tym samym ograniczeniu rozprzestrzeniania się jego w tej części.

Natarcie oskrzydlające polega na podawaniu środków gaśniczych na skrzydła pożaru. Może być prowadzone jednocześnie na obu skrzydłach bądź na jednym. Przeprowadza się je w celu zwiężenia frontu pożaru.

Natarcie okrężające polega na prowadzeniu działań gaśniczych na całym obwodzie pożaru, poprzez otoczenie go stanowiskami gaśniczymi.

Natarcie na ognisko pożaru stosowane jest gdy stopniowe wprowadzanie do akcji przybywających jednostek nie daje oczekiwanych rezultatów. Wówczas koncentruje się w jednym miejscu (lub na odpowiednich stanowiskach wyjściowych) niezbędne siły i środki, a następnie przechodzi do natarcia.

Obrona - pośrednia forma działań operacyjno-taktycznych polegająca na oddziaływaniu określonymi środkami na obiekty zagrożone pożarem. Obronę dzielimy na dwa rodzaje: obronę bliższą i obronę dalszą.

Działania związane z **obroną bliższą** podejmujemy w stosunku do obiektów zagrożonych bezpośrednio z zadaniem niedopuszczenia do rozprzestrzeniania się pożaru.

Działania związane z **obroną dalszą** tzw. **osłoną** podejmujemy w stosunku do obiektów znajdujących się w dalszej odległości od ogniska pożaru, a zagrożonych przez ognie lotne, wybuchy i inne zjawiska towarzyszące. Zadaniem jej jest niedopuszczenie do wytworzenia nowych ognisk pożaru.

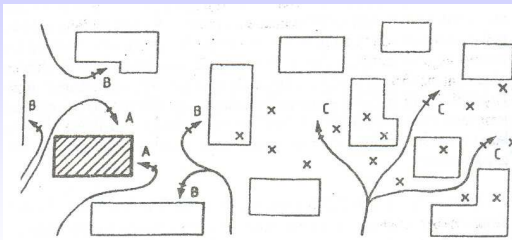

**Formy działań taktycznych: A – natarcie,
B – obrona bliższa, C – obrona dalsza**

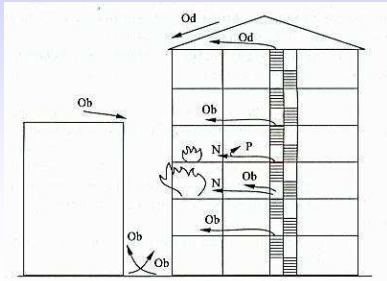

Formy działań taktycznych przy pożarach wewnętrznych:

N – natarcie, Ob – obrona bliższa, Od - obrona dalsza,

P – działania połączone

Działania połączone - Stosowanie obydwu form działań taktycznych (natarcie i obrona) jednocześnie. Bardzo rzadko zdarza się aby w praktyce była stosowana tylko jedna z form. Najczęściej stosuje się obie formy w tym samym czasie.

Ma to na celu jednoczesne zmniejszenie szybkości rozprzestrzeniania się pożaru i obronę obiektów położonych bezpośrednio przy jego froncie.

Wymaga to bardzo dobrej organizacji pracy poszczególnych stanowisk gaśniczych, co powinno się przejawiać w ścisłym współdziałaniu ratowników na tych stanowiskach oraz prowadzeniu ciągłego rozpoznania, w szczególności na froncie pożaru.

Działania polegają na zwalczaniu płomieni i obniżaniu temperatury, co prowadzi do przedłużenia czasu, jaki jest konieczny do ponownego ich wzrostu.

Wykorzystano:

Literatura:

Bielicki P.: Podstawy taktyki gaszenia pożarów. Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Kraków 1996 r.

Bielicki P.: Taktyka działań gaśniczych. Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa, Warszawa 2004 r.

Gierski E.: Podręcznik szkolenia dowódców OSP. Zarząd Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Gdańsk 2001 r.

Kamiński A.: Sytuacje pożarowe, siły i środki niezbędne w działaniach taktycznych. Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 1998 r.

Literatura cd.

Podręcznik szkolenia szeregowców OSP. Praca zbiorowa. Zarząd Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Gdańsk 1996 r.

Technologia działań ratowniczo-gaśniczych. Praca zbiorowa. Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 1996 r.

Wiśniewski W. : Organizacja i technologia gaszenia pożarów lasu. Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Poznań 2002 r.

Rysunki:

Bielicki P.: Podstawy taktyki gaszenia pożarów. Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Kraków 1996 r

Podręcznik szkolenia szeregowców OSP. Praca zbiorowa. Zarząd Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Gdańsk 1996 r.

Technologia działań ratowniczo-gaśniczych. Praca zbiorowa. Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 1996 r.

Część rysunków – opracowanie własne.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ
